

Да прозвучат „Годишните времена“ на Хайдн — това е събитие за нашата културен живот. Именно така прие концерта на 21 март публичната на фестивала „Мартенски музикални дни“ в Русе — публична многобройна, твърде разнообразна в начина на слушане и оценяване, а така еднодушна, шумна и настойчива в аплодисментите!... Може би еднодушното се роди от най-силното, безспорно и ясно усещане, породено от тази вечер — единно движение и преживяване, могъща цялост на пьстър и прекрасен свят. То зи Хайднов свят от ораторията, възникнал на границата между две велики за музиката столетия — бароковия 18 и романтичния 19 век, нека признаем, обикновено съвпадаме до няколко познати, приятни, почти детски непосредствени мелодии. Затова когато „Годишните времена“ се изправят пред нас реално, ние сме смаяни от това как класиката е могла да побере в себе си толкова много — и темата човек — природа, и радостното утвърждаване на бжтното, и високите нравствени мотиви, и редом с това (или поради това?) един твърде голям отрязък от историята на музикалната култура с нейното минало и бъдеще. В изпълнението, което прозвуча на фестивала, можеше да се доловя не само познатото „тридесетство“, връзката между Хайдн, Моцарт и Бетховен, но и очевидни отгласи от монументалната ораториална класика на Хендел или Бах и, нещо повече — проблисъци от онова, което после, след Хайдн, музикалната история е превърнала в музикален свят на романтизма, на Шуберт, Вебер, Вагнер.

За да усетим това богато и сложно художествено единство, далеч не е достатъчно простодушната история за сменящите се годишни времена (но тя е поднесена на слушателите с краткичък превод на текста в прог

рамата и с грижливо изработен немски език при хора и солистите). Единството вероятно кръжи около много-то имена на изпълнителите, отпечатани с по-едри или дребни букви, около онова множество човешки дарби и воли, което се е сплело тук, за да изведе из предел план главното — голямата художествена творба.

Много от постиженията може би приемаме като нещо, което се разбира от само себе си, нещо обичайно. Разбира се, че хор „Родина“

„ГОДИШНИТЕ ВРЕМЕНА“

ще пее много хубаво, знаем вече, че е изпълнявал ораториални творби. Само може би трябва да си спомним, че всяка такава творба е и стъпало на културен възход, стъпало към съзряване. И да се вслушаме в особената, сякаш двойствена роля на хора сега: той може да бъде бароково изчистен и монументален (дори женските гласове звучат като дисканти), може да бъде и буйно, почти простонародно празнично и наистина да ни отведе от „хенделовска“ атмосфера към трубовата тия „хохот“ в последната част, към великолепния живен киеж в края на третата част. А това вече е друг „слои“ на музикалната култура, по-нов, по-близък до романтичната идея за народното начало. Именно тази висота на художествени, а не делнични, технически проблеми даде общия облик на това изпълнение на „Годишните времена“.

Знаем, разбира се, и качествата на Симфоничния оркестър на Русенската филхармония — та нали всеки фестивал е проверка и „сверка“ на оценките за него! И все пак не така често се изпълнява творба с таква времетраене и с такъв огромен диапазон от контрасти, подробности, отсенки. Така въвеждането на ораторията беше втурване в динамичен, решителен свят, в духа на „Бурните устреми“ на Немското просвещение. А след това мекотата, благородната звучност на струните естествено преливахе в камерните епизоди, където незабележимо, дискретно зазвучава чебалото на И. Шиглич, а красивата изразителност на фразите при виолончелото (Б. Пенева) съперничеше на певните солисти. Тишината пред буря, всичките колкото найвни, толкова и очарователни звуци на природата в оркестра, или пък могъщата звучност на празника — това е твърде голям, твърде труден за обгръщане и оцветяване кръг от контрасти. Беше убедителен, ярък, очертан смело, но и точно, с мярка за границите на контраста. И нека напомним, че тази зала, в която и досега стават големи музикални събития за нашата страна, създава трудности на музикантите — в нея с усилие се създава звуково равновесие, със специално търсене и преодоляване на акустическите и „прагове“ се постига цвят.

Що се отнася до солисти-певци — те винаги ще бъдат един от основните центрове на вниманието. А тук вниманието беше позасилено, защото редом с Па

XXII МЕЖДУНАРОДЕН ФЕСТИВАЛ „МАРТЕНСКИ МУЗИКАЛНИ ДНИ“

вел Герджиков (той за нас е нещо като „стожер“ на ораториалната музика, тъй като е може би единствен сред своите събратя, който запазва и усета, и желание то си да работи в тази трудна област) се изправиха двама съвсем млади певци — Юлия Миланова и Николай Йосифов. Далч ще издржат, ще бъдат ли достойни партньори, красиви и многообещаващи ли са гласовете им? Въпросите и очакванията бяха много, а дебютът им отговори положително. Да, и двамата издржат, остава само красивият тембър на Хана (Миланова) и джръчната изразителност на Лукас (Йосифов) да укрепят и от двамата млади певци ли да се оформят нови „стожери“ като Герджиков. Този път и тримата бяха по-камерни, по-лирични, по-приглушени — а в това и единни като Симон, Хана и Лукас от тази интерпретация на „Годишните времена“.

Онова, с което именно представената трактовка на „Годишните времена“ приво-ва вниманието и ни кара да се замисляме и за ролята на диригента Георги Димитров, е друга мяра, заложена в самата творба — степен на симфонична действителност, на здрава спойка на цялото, на ясна мисъл и артистична дълбочина, обгръ-

нали пьстрите контрасти и различните равнища. Може би за публиката на фестивала е изненада това, че Георги Димитров в такава висока степен притежава тези качества. Във всеки случай редича от изявите му до този момент дават основание да се говори за него като значителна артистична личност, а изпълнението на „Годишните времена“ на този фестивал ще бъде важен момент от биографията му на диригент.

И накрая нека си припомним още нещо — в същност инициаторът, онзи, който започна пръв да мисли за това изпълнение, беше н. а. Васил Арнаудов. Това не е изненада. Той по начало умее да намери важна цел, голяма идея за своята работа. В тази вечер от балкона, сякаш „от високо“, той наблюдаваше цялото, може би и просто слушаше, покoren и подчинен като всички, или пък стиснатите пръсти неволно „на ум“ диржираха... Може би и всички наведнъж. И все пак поразяващи са онези принципателности и непреодолима стойчивост, с които този музикант съумява да събере и обедини силите на други музиканти, за да постигне и защити голяма художествена кауза. И този път, както неведнъж, ще се запомни именно това единство, започнало от Хайдн, хор „Родина“ и неговия диригент и превърнато в събитие на музикалната ни култура.

Киприяна БЕЛИВАНОВА